

۱۵۱۹ . ۵۸

موازین حقوق بشر، بر صیانت از حریم خصوصی افراد و راهبرد صدا و
سیمای ایران در این خصوص

نویسندگان:

یزدان گلستانی، یاسر بهشتی زاده، مرهادپور رحیمی

۱۳۹۶

سرشناسه	: گلستانی، یزدان، ۱۳۵۴ -
عنوان و نام پدیدآور	: موازین حقوق بشر بر صیانت از حریم خصوصی افراد و راهبرد صدا و سیمای ایران در این خصوص / نویسندگان یزدان گلستانی، یاسر بهشتی زاده، فرهاد پور رحیمی.
مشخصات نشر	: تهران: آوانگارد، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	: ۱۵۵ ص.؛ ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۰۱-۱۴-۶
وضعیت فهرست	: فیبا
نویسی	
موضوع	: حق صیانت از حریم شخصی -- ایران
موضوع	: Privacy, Right of -- Iran
موضوع	: رسانه‌های گروهی -- جنبه‌های اخلاقی
موضوع	: Mass media -- Moral and ethical aspects
موضوع	: حقوق بشر -- ایران
موضوع	: Human rights -- Iran
موضوع	: رسانه‌های گروهی و فرهنگ -- ایران
موضوع	: Mass media and culture -- Iran
شناسه ار وده	: بهشتی زاده، یاسر، ۱۳۶۷ -
شناسه افزودن	: پور رحیمی، فرهاد، ۱۳۶۷ -
رده بندی کنگره	: [۱۳/۵۹۶] ۱۳۹۶۹/۸۱۳۹۶۹ گ
رده بندی دیویی	: ۳۴۳
شماره	: ۷۵۱
کتابشناسی ملی	

موازین حقوق بشر بر صیانت از حریم خصوصی افراد و راهبرد صدا و سیمای ایران در

این خصوص

تألیف: یزدان گلستانی، یاسر بهشتی زاده، فرهاد پور رحیمی

چاپ: نگین

صفحه آرا: معصومه چگنی

تیراژ: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۶

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۸۰۱-۱۴-۶

قیمت: ۲۵۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

مقدمه.....	۵
فصل نخست: مبانی نظری و مفاهیم اساسی حقوق حریم خصوصی افراد.....	۹
بخش اول: بنیاد های نظری حریم خصوصی.....	۹
بخش دوم: حریم خصوصی در نظام های حقوقی.....	۲۸
فصل دوم: حریم خصوصی افراد در صداوسیماي جمهوری اسلامی ایران.....	۴۵
بخش اول: مبانی و اصول صداوسیما به حریم خصوصی.....	۴۵
بخش دوم: شیوه های تعامل صداوسیما به حریم خصوصی افراد.....	۶۷
فصل سوم: یافته های تطبیقی، شیرین های حمایت از حریم خصوصی افراد در	
حقوق ایران و حقوق بین الملل.....	۷۹
بخش اول: حمایت از حریم خصوصی در اسناد و کنوانسیون های بین المللی.....	۷۹
بخش دوم: حمایت از حریم خصوصی افراد در قوانین جمهوری اسلامی ایران.....	۹۹
فصل چهارم: شیوه های خود تنظیمی حمایت از حریم خصوصی افراد در رسانه	
های برخی از کشورها و صداوسیماي جمهوری اسلامی ایران.....	۱۱۵
بخش اول: سیاست های خود تنظیمی شبکه های رادیویی و تلویزیونی انگلیس و	
فرانسه.....	۱۱۷
بخش دوم: صداوسیماي جمهوری اسلامی ایران.....	۱۳۵

حفظ حریم خصوصی افراد از مهمترین نیاز های حقوق بشری است که دولت ها موظفند با تصویب قوانین و حقوق مناسب در این زمینه پاسخگوی نیاز اجتماعی باشند. زیرا شهروندان در صورتی احساس امنیت و آرامش می کنند که زندگی شخصی خویش را از هرگونه تعرض و تجاوزی مصون بدانند. بنابر این حفظ حریم خصوصی افراد به منظور حمایت از آزادی های اجتماعی، سیاسی و آزادی های بیان و عقیده صورت می گیرد تا شهروندان با احساس امنیت بتوانند در جامعه به راحتی زندگی کنند و ابراز عقیده و بیان خویش نهراسند که در این صورت قاعده زمینه مشارکت و همکاری مردم با مسئولان بهتر فراهم می شود به همین دلیل علاوه بر اینکه معمولاً در قوانین اکثر کشورها به این امر توجه شده، سازمان های بین المللی در قالب سازمان های مرتبط به حقوق بشر از این امر غافل نبوده و حفظ حریم خصوصی افراد را جزو لاینفک حقوق اساسی انسان ها تلقی نموده و در همین راستا قوانین را نیز سطح بین المللی به تصویب رسانده است.

در تعریف حریم خصوصی باید گفت که « قلمروئی از زندگی هر شخص است که آن شخص یا با اعلان قبلی در چارچوب قانون، انتظار دارد تا دیگران بدون رضایت وی به آن وارد نشوند یا بر آن نگاه یا نظارت نکنند و یا به اطلاعات راجع به آن دسترسی نداشته یا در آن قلمرو، وی را مورد تعرض قرار ندهند.

جسم ، البسه و اشیاء همراه افراد ، اماکن خصوصی و منازل ، محل های کار ، اطلاعات شخصی و ارتباطات خصوصی با دیگران نمونه هایی از حوزه های حریم خصوصی افراد محسوب می شوند.»^۱

با رشد تکنولوژی و ایجاد فضای مجازی و رسانه ای و رشد روز افزون انواع شبکه های رادیویی و تلویزیونی و رقابت در جهت جذب مخاطب باعث گردیده تا رسانه ها بیش از پیش به زندگی خصوصی افراد علاقه مند شوند . شاید چنین می پندارند که اقتضای کار آنها اینست که خلوت و تنهایی آدم ها را برهم زنند. آنها ذاتاً متمایل به افشای اسرار مردم دارند نه اخفا و سرپوش گذاشتن بر آن . این تمایل به انتشار اسرار زندگی خصوصی ، گواه دگرگونی در هنجار های رفتاری است . خروج از الگوی انضباطی که تا به امروز بر زندگی خصوصی افراد حاکم بوده است . ورود به ارزش های جدید و دیگر الگو های زندگی ، از این موضوع حکایت می کند . اکنون بر ملا کردن حریم خصوصی مردم از یک هنجار جدید است . تبعیت می کند . این هنجار عبارت است از «الزام به اطلاع رسانی در تمام زمینه ها و آزاد شدن جریان اطلاعات» این هنجار جدید بمنظور شفاف سازی اطلاعات با پیام جدیدی نیز همراه شده است که چنین بیان می شود همه چیز باید نشان داده شود ، همه چیز باید بیان شود و به همه چیز باید نظارت شود.

امروزه تولید برنامه های مربوط به زندگی خصوصی در رسانه ها رو به فزونی است و مفهوم زندگی خصوصی از این نظر که منطقه ای پوشیده و به دور از نظارت یا هر نوع بررسی باشد، تغییر کرده است، در نتیجه قلمرو زندگی خصوصی اکنون چون موضوعی بدون محدودیت برای مطالعه به حساب می آید. در این راستا صداوسیما جمهوری اسلامی ایران نیز با افزایش انواع شبکه های تلویزیونی و تلویزیونی بمنظور رقابت با دنیای رسانه ای بویژه شبکه های ماهوار، ای در صدد جذب حداکثر مخاطب داخلی با تمام سلیق و نیازها و خواسته های معقول افراد می باشد بمنظور تحقق این هدف، در پی فراهم آوردن مخاطب بیشتر می باشد. همین جذب مخاطب، باعث گردیده که تولید کنندگان برنامه ها گاهاً موضوعاتی بپردازند که ممکن است به نحوی با موازین قانونی، اخلاقی و حرفه ای یک رسانه منافات داشته باشد، که یکی از این موارد، عدم دقت و رعایت حریم خصوصی افراد می باشد که خواسته و یا ناخواسته بعضاً شاهد نقض این حق اساسی افراد در صداوسیما می باشیم. گواه این موضوع برنامه های پخش شده از شبکه های تلویزیونی است مانند برنامه خبری ۲۰:۳۰ شبکه دوم سیما، خبر ۲۰ شبکه خبر، برنامه های در شهر و استان از شبکه پنجم سیما، برنامه نود شبکه سه و مستند ها، گزارش ها و برنامه های اجتماعی از قبیل شوک، ذره بین، هزار راه نرفته، پلیس راهور، مناظرات انتخاباتی و همچنین برنامه های طنز و سرگرمی مانند برنامه های خنده بازار، دوربین مخفی، جمعه ایرانی و دیگر موارد موجود می باشد. که در این

بین سئوالات و ابهامات زیادی در خصوص رعایت و حفظ حریم خصوصی افراد و مرز آن با حوزه و گستره عمومی پیش می آید. به عنوان مثال آیا شبکه ها مجاز هستند چهره فردی که هنوز جرم او ثابت نشده است از تلویزیون نشان دهد و یا حتی مجرمیت فرد نیز ثابت گردد آیا نشان دادن چهره آن شخص به خانواده و آینده او آسیب نمی رساند؟ (مانند دستگیری اراذل و اوباش و کتک زدن آنها در ملا عام و نشان دادن این صحنه ها در تلویزیون) آیا کسی که سهواً چار یک متخلف رانندگی شده، تلویزیون مجاز است چهره او را به عنوان یک متخلف نشان دهند؟ آیا برنامه سازان صداوسیما مجازند بدون رضایت اشخاص صدا و چهره فرد را به استفاده از تکنیک های رایانه ای دستخوش تغییرات قرار داد. و همچنین می توان با افزایش تولیدات مراکز صداوسیمای استانهای اشاره نمود که گاهی در یک شهر که یک اقدام به پخش برنامه هایی می کنند که می تواند به هویت فرد در یک شهر که یک لطمه وارد سازد از قبیل برنامه های طنز دوربین مخفی که گاهی بدون رضایت افراد پخش می شود و در آن شاهد توهین به شخصیت فرد و قراردادن آن در شرایط